

forpligtet til at meddele Ombudsmanden de oplysninger og udlevere de dokumenter m.v., som Ombudsmanden forlanger. Ombudsmanden kan endvidere efter § 19, stk. 2, afkræve myndighederne skriftlige udtalelser. Ombudsmanden kan endelig ifølge § 19, stk. 4, besigtige ethvert tjenestested og har adgang til samtlige lokaler.

FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne fra 1948 forbyder anvendelse af tortur eller grusom, umenneskelig eller vanærende behandling eller straf. Dette forbud er blevet fulgt op med folkeretligt bindende forbud mod tortur i bl.a. den europæiske menneskerettighedskonvention fra 1950 og FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder fra 1966.

FN's Generalforsamling vedtog i 1984 en konvention mod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. I tilknytning hertil vedtog FN's Generalforsamling den 18. december 2002 en tillægsprotokol til torturkonventionen (den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (OPCAT)).

Tillægsprotokollen, som Danmark undertegnede den 26. juni 2003 og ratificerede den 25. juni 2004, trådte i kraft den 22. juni 2006. 42 lande inklusive Danmark har pr. 1. januar 2009 ratificeret eller tiltrådt protokollen.

Tillægsprotokollens formål er at etablere et system med regelmæssige besøg foretaget af uafhængige internationale og nationale instanser på steder, hvor folk er berøvet deres frihed, med henblik på at forebygge tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

De deltagende stater har i henhold til tillægsprotokollen oprettet en Underkomité til Forebyggelse af Tortur og anden Grusom, Umenneskelig eller Nedværdigende Behandling eller Straf under Komiteen mod Tortur (i det følgende benævnt forebyggelseskomiteen), der skal samarbejde med de deltagende stater om gennemførelse af protokollen.

Den valgfri protokol til FN-konventionen pålægger i artikel 17 Danmark at oprette, udpege eller opretholde et eller flere besøgsorganer til forebyggelse af tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (nationale forebyggende mekanismer). Den nationale forebyggende mekanisme skal være funktionelt og personelt uafhængig.

Udenrigsministeriet anmeldte i oktober 2007 Folketingets Ombudsmand som national forebyggende mekanisme til FN.

Som minimum skal de nationale forebyggende mekanismer have kompetence til regelmæssigt at under-

søge behandlingen af frihedsberøvede på tilbageholdelsessteder, at fremsætte anbefalinger til de relevante myndigheder om forbedring af behandlingen af og forholdene for frihedsberøvede og om forebyggelse af tortur m.v. samt at indgive forslag og bemærkninger om eksisterende eller foreslået lovgivning, jf. tillægsprotokollens artikel 19.

De nationale forebyggende mekanismer skal, for at de kan opfylde deres mandat, gives adgang til alle nødvendige oplysninger om de frihedsberøvede og tilbageholdelsesstederne samt adgang til alle tilbageholdelsessteder og dertil hørende anlæg og faciliteter, jf. protokollens artikel 20. De deltagende stater skal i den forbindelse sørge for, at den nationale forebyggende mekanisme har adgang til ethvert sted inden for sin jurisdiktion og kontrol, hvor personer er eller kan blive berøvet deres frihed, enten i medfør af en afgørelse truffet af en offentlig myndighed, på opfordring af en offentlig myndighed eller med samtykke eller indvilligelse fra en offentlig myndighed.

3.2. Lovforslagets indhold

De foreslåede bestemmelser i § 7, stk. 1, 2. pkt., § 19, stk. 1 og 2, og § 19, stk. 5, er indsat med henblik på at sikre Ombudsmanden adgang til at udføre opgaver som national forebyggende mekanisme efter den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Med ratifikationen af tillægsprotokollen til torturkonventionen har Danmark forpligtet sig til at tillade besøg af forebyggelseskomiteen og den nationale forebyggende mekanisme på »ethvert sted inden for sin jurisdiktion og kontrol, hvor personer er eller kan blive berøvet deres frihed, enten i medfør af en afgørelse truffet af en offentlig myndighed eller på dennes opfordring eller med dens samtykke eller indvilligelse«, jf. protokollens artikel 4. Det nationale forebyggende organ skal således gives adgang til alle tilbageholdelsessteder med dertil hørende anlæg og faciliteter.

De tilbageholdelsessteder, der efter konventionen skal undersøges, er ikke begrænset til institutioner, der er en del af den offentlige forvaltning. Derfor foreslås det, at det af bestemmelsen i ombudsmandslovens § 7, stk. 1, kommer til at fremgå, at Ombudsmandens kompetence inden for konventionens anvendelsesområde også omfatter private institutioner m.v. Som eksempler på institutioner, som vil blive omfattet af Ombudsmandens kompetence ved den foreslåede ændring, kan nævnes private sociale bosteder for børn eller ældre.